

FNs bærekraftsmål som er utgangspunkt for i dag

- #8: Fremme varig, inkluderende og bærekraftig økonomisk vekst, full sysselsetting og anstendig arbeid for alle
- #10: Redusere ulikhet i og mellom land
- #17: Styrke gjennomføringsmidlene og fornye globale partnerskap for bærekraftig utvikling

Introduksjon til tema for dag 7:

Skatteparadis og ulikhet

Annette Alstadsæter
 Professor i skatteøkonomi
 Handelshøyskolen – NMBU
<http://www.skatteforsk.no>

ECN180
28.august, 2018

Politikk og samfunn Samfunn

Store selskaper - lite skatt

Facebook sniker seg
unna skatt i Norge

Kronikk: Skattlegging av multinasjonale
selskaper - sover vi i timen? | Siv Jensen

Skatt bør betales der virksomheten skjer. Det kan vi være enige om.
Spørsmålet er: Hvordan vi får det til?

Brutto nasjonalprodukt – BNP

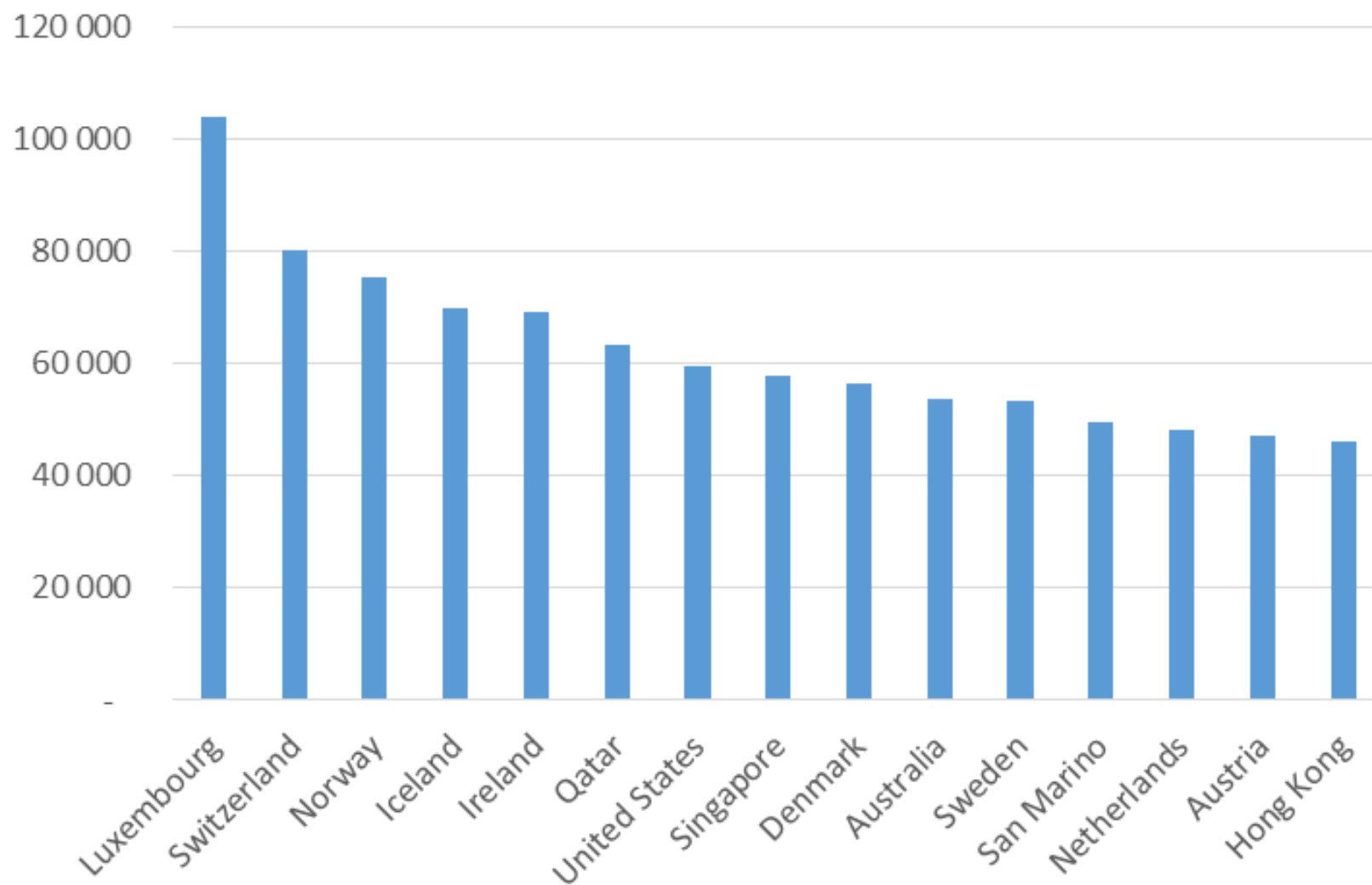
(*Gross National Product – GDP*)

- BNP er en økonomisk størrelse som sier noe om tilstanden og utviklingen i et lands økonomi.
- BNP er lik summen av alle varer og tjenester som produseres i et land i løpet av et år, minus de varene og tjenestene som blir brukt under denne produksjonen.

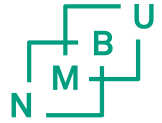
- I 2016 var BNP i Norge på 3 113 milliarder kroner.

BNP per capita, 2017, topp 15 nasjonar

Kjelde: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.CD>

BNP sier ikkje noko om *fordelingen* av verdiskapingen innen eit land

Ulikhet

- **Sosial ulikhet**, eller sosial lagdeling, betegner oppdelingen av individer og grupper i høyere og lavere lag eller klasser i samfunnet. **Økonomisk ulikhet** er en form for, og bidragsyter til, sosial ulikhet.
- **Økonomisk ulikhet** betegner fordelingen av økonomiske goder, som inntekt eller formue, mellom personer innad i eller mellom samfunn.
- Må skille mellom **Inntektsulikhet** og **Formuesulikhet**

Korleis måle ulikhet?

Gini-koeffisienten

Er eit tal mellom 0 (alle har det same) og 1 (ein person har alt).

Seier nok om fordelingen i samfunnet, men er komplisert å regne ut.

Topp 1%

Ranger alle etter enten inntekt eller formue og sjå kor mykje av total inntekt eller formue som dei rikeste 1% har.

Er et mål på konsentrasjon på topp men seier ikkje noko om fordelingen mellom dei resterande 99%.

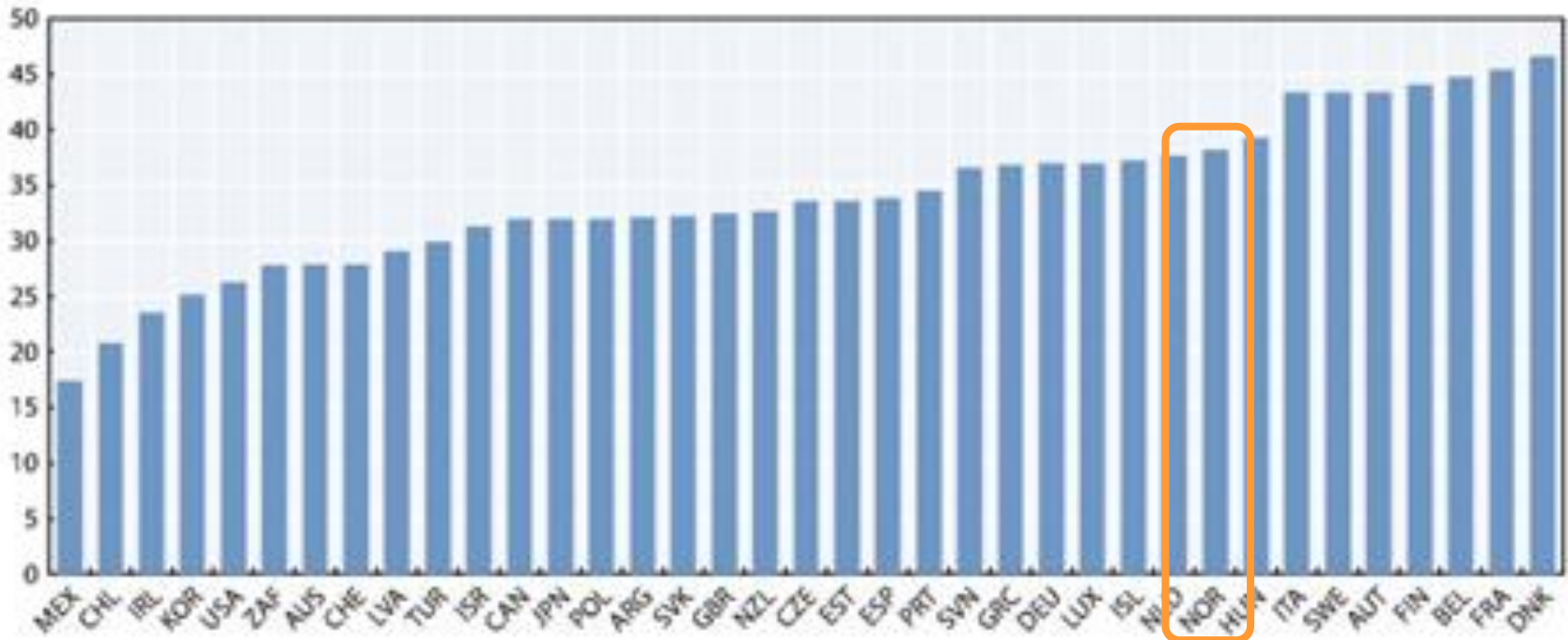
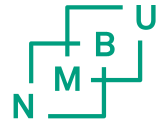
Korleis motvirke ulikhet?

Ulikhet innen et land kan motvirkes på ulike måter, som omfordeling gjennom

- Utforminga av skattesystemet (kor mykje skatt skal krevast inn, og kven skal betale)
- offentlege velferdsstenester (skole, sykehus, etc.)
- sosiale sikkerhetsordningar (minstepensjon, sosisialhjelp, etc.)
- likare muligheter til høgare utdanning, uavhengig av foreldras inntekt og formue (Lånekassen, ikke studiegebyr, etc)

Ulikhet mellom land må det andre virkemidler til for å gjerast noko med.

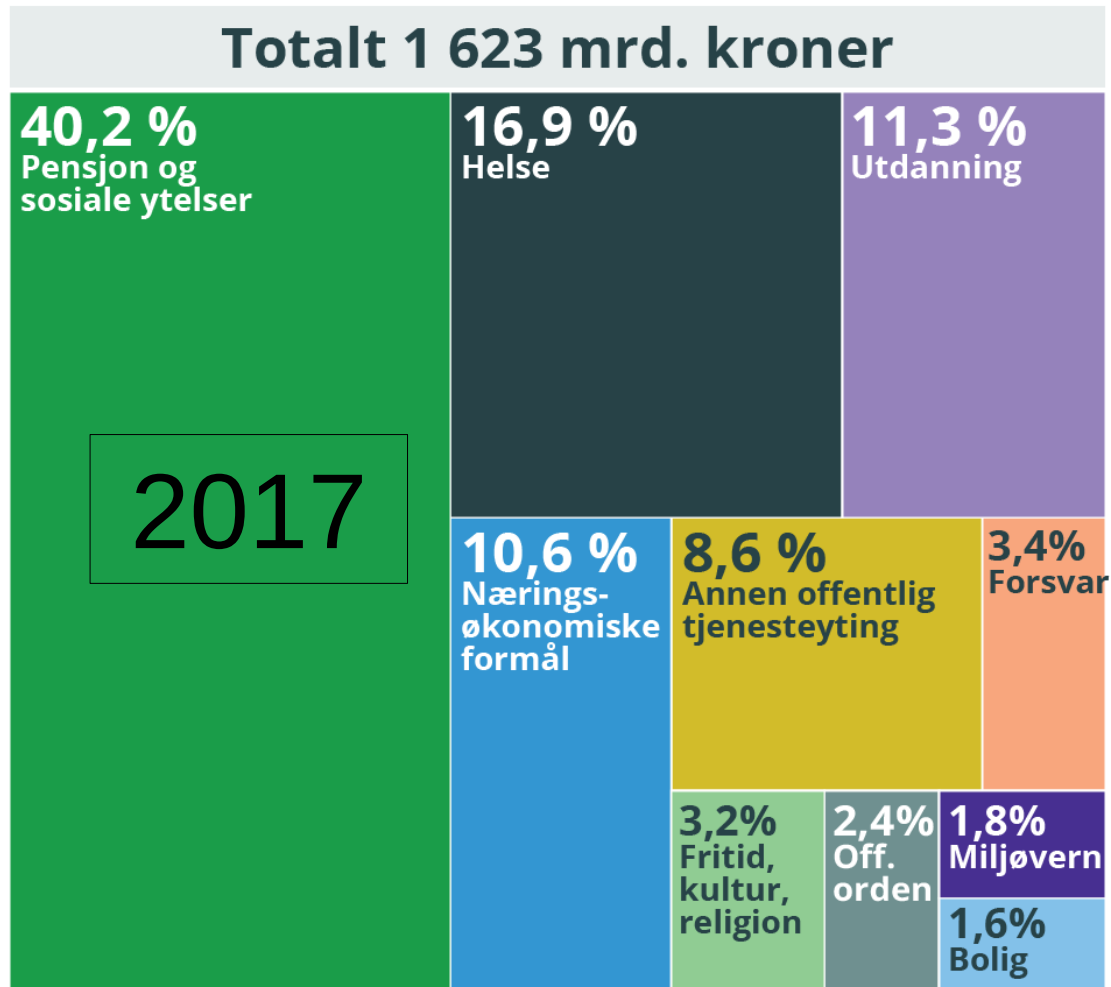
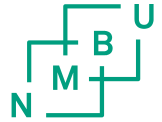
Kor mykje krever ulike land inn i skatt, som andel av BNP?

Note: 2014 data for Australia, Japan, Poland and South Africa.

Source: Regional Revenue Statistics databases (www.oecd.org/tax/tax-policy/revenue-statistics-comparable-tax-revenue-data.htm).

Korleis brukast skattepengane i Norge?

Kjelde: <https://www.ssb.no/offentlig-sektor/faktaside/slik-brukes-skattepengene>

Skattetilpassing

- Skattetilpassing – den enkelte endrer adferd for å betale mindre skatt
 - Skatteunndragelse (tax evasion): ulovlig
 - Skatteomgåelse (tax avoidance): lovlig
- Måleproblem: Bruker data rapportert til skatteformål for måle ulikhet → skatteunndragelse og skjulte formuer fører til feilmåling.
- Mange metodar, vi skal i dag sjå nærare på skattetilpassing via **skatteparadis**, og vise at faktisk ulikhet er STØRRE enn tidligare målingar har vist.

Det finst ingen fasit-liste over kva land som er skatteparadis

Kva kjenneteiknar eit skatteparadis?

- 1) Hemmelighald
- 2) Låge eller ingen skattar
- 3) Svak regulering
- 4) Politisk stabilitet

Bruk av skatteparadis

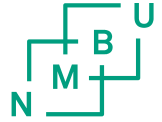

Ulovlig

- **Skatteunndraging**
 - Skjulte kontoar
 - Skalselskap
 - Falske fakturaer
- **Skjuler kriminalitetet**
 - Kvitvasking
 - Terrorfinansiering
 - Korrupsjon
 - Infrastruktur til kriminelle nettverk

Lovlig

Bruk av skatteparadis

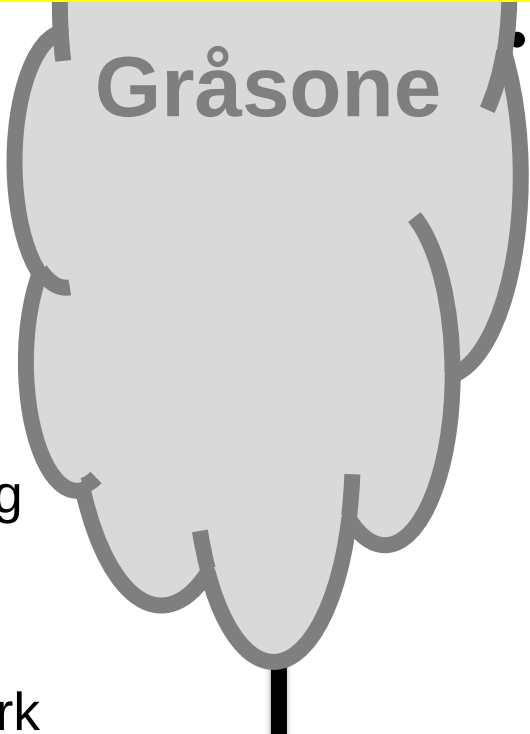
Ulovlig

- **Skatteunndraging**
 - Skjulte kontoar
 - Skalselskap
 - Falske fakturaer
- **Skjuler kriminalitetet**
 - Kvitvasking
 - Terrorfinansiering
 - Korrupsjon
 - Infrastruktur til kriminelle nettverk

Lovlig

- **Finansielle tenester**
- **Skatteomgåing**
 - utnytter ulike skattesatar og inkonsistent regelverk mellom land
 - Multinasjonale selskap generer 20% av alle overskudd, og rundt halvparten av dette i skatteparadis.

Br Til sammen går verdens land glipp av minst eit halvt oljefond i skatteinntekter – i året!

-
- Skatteunndraging
 - Skjulte kontoar
 - Skalselskap
 - Falske fakturaer
 - Skjuler kriminalitet
 - Kvitvasking
 - Terrorfinansiering
 - Korrupsjon
 - Infrastruktur til kriminelle nettverk
 - Finansielle tenester
 - Skatteomgåing
 - utnyttar ulike skattesatar og inkonsistent regelverk mellom land

Nå: tid for diskusjon og gruppeoppgaver.

Så skal vi sette dette meir i samanheng i forelesinga etter lunsj.

Då vil også delar av forelesinga bli filma til evt. bruk i ein dokumentarserie for lansering i vinter.

Salen blir filma bakfra, og planen er ingen nærbilder av enkeltstudentar.